

Zagovaračka inicijativa **SUBOTICA**

„Tvoj grad – tvoja reč“

SKUPŠTINI GRADA SUBOTICE

Trg slobode 1
24000 Subotica

Predmet:

INICIJATIVA

Program za unapređenje učešća mladih u kulturnom životu i razvoju kulturne politike Grada Subotice

• Ciljevi inicijative

Ova inicijativa zasniva se na nalazima analize lokalnih javnih politika u oblasti kulture i omladinske politike, preporukama formulisanima kroz „Youth Policy Lab“ proces realizovan u okviru projekta „Tvoj grad – tvoja reč“, kao i na postojećim inicijativama mladih i organizacija civilnog društva usmerenim na unapređenje položaja mladih i razvoj Omladinskog centra. U skladu sa navedenim nalazima, preporukama i postojećim strateškim okvirom Grada Subotice, predlaže se pokretanje procesa izrade **Programa za unapređenje učešća mladih u kulturnom životu i razvoju kulturne politike Grada Subotice** (u daljem tekstu: Program).

Cilj inicijative je da se postojeći kulturni, obrazovni i omladinski resursi Grada Subotice snažnije povežu i da se, kroz dijalog lokalne samouprave, ustanova kulture, obrazovnih ustanova, organizacija civilnog društva i mladih, razvije održiv okvir za veće učešće mladih u kulturnom životu grada.

• Normativni i planski okvir

Predlog se oslanja na postojeći pravni i planski okvir Republike Srbije, Autonomne pokrajine Vojvodine i Grada Subotice, a naročito na:

- Zakon o lokalnoj samoupravi;
- Zakon o planskom sistemu Republike Srbije;
- Zakon o mladima;
- Zakon o kulturi;
- Strategiju za mlade u Republici Srbiji za period 2023-2030. godine i Akcioni plan za njeno sprovođenje za period 2026-2028. godine;
- Statut Grada Subotice;
- Plan razvoja Grada Subotice za period 2023-2032. godine;
- Plan razvoja AP Vojvodine 2023-2030. godine.

Pored navedenog pravnog i planskog okvira, inicijativa se oslanja i na postojeće lokalne mehanizme i aktivnosti usmerene ka mladima. Grad Subotica je 2026. godine nastavio da pruža finansijsku podršku omladinskim programima i projektima, uključujući i oblast kulture, što potvrđuje postojanje institucionalne osnove za dalji razvoj lokalne omladinske politike.

Posebno je značajna inicijativa za uspostavljanje Omladinskog centra u Subotici, koja je najavljena 2022. godine kao prostor namenjen okupljanju mladih i organizacija koje rade sa mladima, sa idejom da mladi imaju aktivnu ulogu u osmišljavanju i pokretanju aktivnosti. Iako Omladinski centar do danas nije uspostavljen, sama inicijativa, kao i prepoznata potreba za prostorom za mlade, predstavljaju važnu osnovu za dalje uređivanje sistema lokalne omladinske politike i njegovo povezivanje sa kulturnom politikom Grada.

Zakon o planskom sistemu uspostavlja okvir za pripremu, sprovođenje, praćenje i vrednovanje dokumenata javnih politika, uz učešće zainteresovanih strana. Zakon o mladima i Strategija za mlade afirmišu aktivno učešće mladih u društvu i razvoj lokalnih mehanizama omladinske politike, dok Zakon o kulturi uređuje ostvarivanje javnog interesa u kulturi, uključujući stvaralaštvo, dostupnost kulturnih sadržaja i razvoj kulturnih potreba.

Za ovu inicijativu posebno je značajan **Plan razvoja Grada Subotice za period 2023–2032.**¹ godine, kao najviši lokalni dokument razvojnog planiranja.

Plan razvoja AP Vojvodine 2023–2030. godine² predstavlja dodatni strateški oslonac, naročito kroz razvojni pravac „Interkulturalna Vojvodina po meri građana“ i cilj koji se odnosi na unapređenje uticaja kulture, nasleđa i stvaralaštva na društvene vrednosti i koheziju.

• Razlozi za pokretanje inicijative

Subotica raspolaže značajnim kulturnim potencijalom: mrežom ustanova kulture, kulturnim centrima, pozorištima, galerijama, muzejskim i bibliotečkim sadržajima, festivalima, obrazovnim ustanovama, organizacijama civilnog društva i drugim akterima koji doprinose kulturnom životu grada. Posebnu vrednost predstavlja multikulturalni i višejezični karakter Subotice i iskustvo grada u razvijanju interkulturalnog dijaloga.

Analiza javnih politika sprovedena u okviru projekta „Tvoj grad – tvoja reč“, međutim, ukazuje na prostor za snažnije povezivanje **kulturne i omladinske politike** i za sistematičnije uključivanje mladih u osmišljavanje kulturnih sadržaja i programa.

¹ <https://podsticajiupoljoprivredi.rs/wp-content/dokumenta/Subotica%20sa%20pozivom/Plan%20razvoja%20grada%20Subotica.pdf>

² <https://www.planrazvoja.rs/>

Postoje brojni programi i pojedinačne inicijative koje uključuju mlade, ali postoji potreba da se razviju stabilniji mehanizmi kroz koje bi ustanove kulture, obrazovne ustanove, organizacije civilnog društva i mladi mogli redovno da sarađuju u planiranju, realizaciji i vrednovanju programa namenjenih mladima.

Polazište ove inicijative zato nije ocena da Subotici nedostaju kulturni sadržaji ili kapaciteti. Naprotiv, **predlog polazi od postojećih resursa i dostignuća Grada i usmeren je na njihovo bolje povezivanje i korišćenje u interesu mladih**, odnosno na povećanje i unapređenje učešća mladih u postojećim kulturnim programima i njihovo učešće u kreiranju tih programa sa ciljem da oni bolje odgovore potrebama mladih, sa posebnim akcentom na mlade iz osetljivih društvenih grupa.

Dodatni podsticaj za ovu inicijativu predstavlja planirano formiranje gradskog Omladinskog centra. Tokom 2026. godine mladi u Subotici već su formulisali inicijativu za njihovo uključivanje u proces kreiranja programa budućeg Omladinskog centra.

Predloženi Program omogućio bi da se postojeće i buduće aktivnosti povežu u koherentan okvir sa jasnim ciljevima, merama, nosiocima i pokazateljima rezultata.

• Predlog rešenja

Predlaže se da Grad Subotica pokrene izradu **Programa za unapređenje učešća mladih u kulturnom životu i razvoju kulturne politike Grada Subotice**, u skladu sa Zakonom o planskom sistemu Republike Srbije i drugim relevantnim propisima.

Program bi trebalo pripremiti kroz participativan proces i da, u zavisnosti od rezultata analize stanja i konsultacija, uključi naročito sledeće oblasti:

1. **Učešće mladih u kulturnom životu grada** – razvoj redovnih mehanizama konsultovanja mladih i njihovog uključivanja u osmišljavanje i vrednovanje kulturnih programa;
2. **Savremeno stvaralaštvo mladih** – stvaranje povoljnijih uslova za predstavljanje i razvoj stvaralaštva mladih i korišćenje raspoloživih prostora i resursa;
3. **Saradnju kulture i obrazovanja** – podsticanje zajedničkih programa ustanova kulture, srednjih škola, visokoškolskih ustanova i drugih obrazovnih aktera;
4. **Omladinski centar** – povezivanje razvoja njegove programske ponude sa širim sistemom omladinske i kulturne politike Grada, uz neposredno učešće mladih;
5. **Interkulturalni dijalog** – korišćenje multikulturalnosti Subotice kao resursa za saradnju, zajedničko stvaralaštvo i povezivanje mladih iz različitih zajednica;
6. **Omladinski kulturni aktivizam i volontiranje** – razvoj mogućnosti za aktivno uključivanje mladih u realizaciju kulturnih programa, u skladu sa propisima kojima se uređuje volontiranje;
7. **Praćenje rezultata** – utvrđivanje merljivih pokazatelja koji će omogućiti praćenje obuhvata mladih, njihovog učešća i efekata sprovedenih mera.

Konačni ciljevi, mere, aktivnosti, pokazatelji, nosioci i potrebna sredstva ne bi bili unapred određeni ovom inicijativom, već bi bili utvrđeni u postupku pripreme Programa na osnovu podataka, konsultacija i raspoloživih kapaciteta Grada. Posebnu ulogu u tom procesu trebalo bi da ima Omladinski centar, kao prostor stvarnog i kontinuiranog uključivanja mladih u kreiranje kulturne politike Grada, kroz čije bi se edukativne i druge aktivnosti mladima omogućilo da unaprede znanja i veštine u vezi sa procesima donošenja odluka, radom institucija i ustanova, kao i planiranjem i realizacijom kulturnih programa.

• Predlog načina pripreme Programa

Radi obezbeđivanja stručnog, međusektorskog i participativnog pristupa, predlaže se da nadležni organ Grada, u skladu sa svojim ovlašćenjima:

1. obrazuje radnu grupu za izradu Programa, u kojoj bi bili zastupljeni predstavnici nadležnih gradskih organa i službi, Kancelarije za mlade, ustanova kulture čiji je osnivač Grad, obrazovnih ustanova, organizacija civilnog društva koje deluju u oblastima kulture i omladinske politike, kao i predstavnici mladih;

2. obezbedi učešće mladih u procesu izrade kroz otvorene konsultacije, fokus grupe, radionice, tematske sastanke, onlajn konsultacije i druge odgovarajuće metode;

3. uspostavi jasne veze sa ciljevima i merama predviđenim Planom razvoja Grada Subotice 2023-2032, drugim relevantnim nacionalnim i pokrajinskim dokumentima, kao i rezultatima projekata među kojima i projekta „Tvoj grad – tvoja reč“, preporukama Youth Policy Lab sprovedenog kroz Regionalni dijalog mladih za EU i postojećih inicijativa mladih, uključujući inicijativu u vezi sa programskim razvojem budućeg Omladinskog centra;

4. prilikom izrade Programa utvrdi realne izvore finansiranja, vodeći računa o postojećim budžetskim mogućnostima Grada i mogućnostima korišćenja pokrajinskih, republičkih, evropskih i drugih raspoloživih izvora.

• Očekivani efekti

Pokretanjem predloženog procesa Grad Subotica bi dobio mogućnost da postojeće resurse u oblasti kulture i omladinske politike poveže u funkcionalniji i dugoročniji okvir. Istovremeno, kroz povezivanje kulturnih, obrazovnih i omladinskih resursa i dijalog lokalne samouprave, ustanova kulture, obrazovnih institucija, organizacija civilnog društva i mladih stvorili bi se uslovi za održivije i sistematičnije učešće mladih u kulturnom životu i razvoju kulturne politike grada.

Očekivani efekti su:

- veće i sadržajnije učešće mladih u kulturnom životu grada;

- razvoj kulturnih programa koji bolje odgovaraju interesovanjima i potrebama mladih;
- snažnije povezivanje ustanova kulture, obrazovnih ustanova, Kancelarije za mlade i organizacija civilnog društva;
- stvaranje dodatnih mogućnosti za kulturno i umetničko stvaralaštvo mladih;
- razvoj Omladinskog centra uz neposredno učešće mladih;
- dalje jačanje interkulturalnog dijaloga i društvene kohezije;
- bolje korišćenje postojećih kulturnih i institucionalnih kapaciteta Grada;
- uspostavljanje merljivog okvira za praćenje rezultata politika usmerenih prema mladima.

Pokretanje procesa izrade Programa samo po sebi ne zahteva uspostavljanje nove ustanove niti neposredno preuzimanje novih trajnih budžetskih obaveza. Finansijske implikacije pojedinačnih mera bile bi procenjene u postupku izrade Programa i usklađene sa budžetom Grada i drugim raspoloživim izvorima finansiranja.

• Predlog zaključka

Polazeći od postojećih kulturnih i omladinskih kapaciteta Grada Subotice i opredeljenja da se mladima omogući aktivnije učešće u razvoju lokalne zajednice, Fondacija Centar za demokratiju predlaže da Skupština grada Subotice razmotri ovu inicijativu i donese sledeće:

1. Prihvata se inicijativa za razmatranje pokretanja procesa izrade Programa za unapređenje učešća mladih u kulturnom životu i razvoju kulturne politike Grada Subotice.
2. Preporučuje se Gradskom veću da razmotri obim i način pripreme Programa i preduzme odgovarajuće aktivnosti.
3. U procesu izrade potrebno je obezbediti učešće mladih i održati konsultacije sa predstavnicima ustanova kulture, obrazovnih ustanova, Kancelarije za mlade, organizacija civilnog društva i drugih zainteresovanih aktera.

• Usklađenost sa ciljevima projekta

Inicijativa je rezultat procesa **Youth Policy Lab**, zasnovana na analizi relevantnih javnih politika i konsultacijama sa mladima i lokalnim akterima i predstavlja doprinos jačanju participativnog donošenja odluka na lokalnom nivou.

Youth Policy Lab metodologiju (Laboratorije mladih za donošenje javnih politika) Fondacija Centar za demokratiju razvija i sprovodi oslanjajući se na svoja iskustva velikog regionalnog projekta RYDE („Regionalni dijalog mladih za Evropu“), kroz koji je ostvarena saradnja i povezivanje mladih, organizacija civilnog društva i donosilaca odluka u kreiranju predloga za unapređenje javnih politika. Stečena znanja i naučene lekcije primenjene su kroz projekat „Tvoj grad – tvoja reč“, gde je lokalnim potrebama

prilagođen model strukturisanog dijaloga koji pokazuje potencijal da postane održiv mehanizam uključivanja mladih u kreiranje javnih politika u jedinicama lokalne samouprave.

Beograd, Subotica, avgust 2026.

Ovaj materijal objavljen je uz finansijsku pomoć Evropske unije. Za njegovu sadržinu odgovorna je isključivo Fondacija Centar za demokratiju i ona ne odražava nužno stavove Evropske unije.

Projekat „Tvoj grad – tvoja reč“ realizuje se u okviru projekta „EU Resurs centar za civilno društvo u Srbiji“ Beogradske otvorene škole koji je finansijski podržan od strane Evropske unije.